

Rätten till inkluderande undervisning för barn med funktionsnedsättning måste garanteras

Människorättscentret och dess människorättsdelegation är mycket oroad över att de rättsliga grunderna för inkluderande undervisning samt dess innehåll och bindande karaktär fortfarande inte omfattas till fullo i Finland. Situationen äventyrar funktionsnedsatta barns rätt till inkluderande undervisning.

Utmaningarna med den inkluderande undervisningen diskuteras tidvis livligt i offentligheten. De mest kritiska synpunkterna ifrågasätter inklusionsprincipen och betraktar inkluderande undervisning samt barn som behöver särskilt stöd som ett problem. Som lösning föreslås till och med att man avstår från inkluderande undervisning för att undervisningen i skolmiljön ska förlöpa bättre.

Människorättsdelegationen konstaterar att dessa åsikter inte är förenliga med de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna. För det första har inkluderande undervisning en rättslig grund, varmed ämnet inte är en åsiktsfråga. En omfattande förändring av attityder är således av nöden. För det andra handlar de praktiska problemen med inkluderande undervisning mer om underdimensionerat stöd till lärare och elever samt kompetensunderskott än själva den inkluderande undervisningen.

Inkluderande undervisning är en mänsklig rättighet

Den rättsliga grunden för inkluderande undervisning är stark, eftersom den bland annat tryggas av FN-konventionen om barnets rättigheter och av FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning (artikel 24), som båda är bindande för Finland. Kommittén för rättigheter för personer med funktionsnedsättning konstaterar i sin allmänna kommentar, som preciserar den inkluderande undervisningen, att rätten till inkluderande undervisning är en grundläggande mänsklig rättighet för alla elever. Dessutom tryggar grundlagen likabehandling (GL 6 §) och rätten till grundläggande utbildning för alla (GL 16 §).

Rätten till inkluderande undervisning innebär att barnet har rätt att delta i den allmänna undervisningen i närskolan och att man vid behov ordnar skäligen anpassande och stödande åtgärder som motsvarar barnets individuella behov och som möjliggör jämlikt lärande och delaktighet i skolgemenskapen.¹

---

¹ Se den allmänna kommentaren av kommittén för rättigheter för personer med funktionsnedsättning nr 4 (https://tbinternet.ohchr.org/_layouts/15/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=CRPD/C/GC/4&Lang=en) och den allmänna kommentaren av kommittén för barns rättigheter nr. 9 (https://tbinternet.ohchr.org/_layouts/15/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=CRC%2fC%2fGC%2f9&Lang=en).

Genomförande av inkluderande undervisning

Det är förståeligt att det är svårt att genomföra inkluderande undervisning om tillräckliga stödåtgärder inte har ordnats för lärare eller de elever som behöver dem och om förfaringssätten för genomförandet av inkluderande undervisning varierar mellan kommunerna. Människorättsdelegationen framhåller att inkluderande undervisning *inte är* ett sådant tillvägagångssätt där till exempel en elev, som på grund av sin funktionsnedsättning behöver stöd för inläring, placeras i vanlig allmän undervisning utan stödåtgärder enligt individuella behov. Att enbart öka resurserna utan att ändra på förfaringssätten och tankesätten kan inte lösa utmaningarna som den inkluderande undervisningen står inför.

Människorättsdelegationen uppmanar statsrådet och i synnerhet undervisnings- och kulturministeriet att

- stärka lärarnas och pedagogernas kunskaper om inklusion och om hur den genomförs,
- anvisa skolorna tillräckliga resurser för att de ska ha möjlighet att vidta tillräckliga stödåtgärder för att ordna inkluderande undervisning,
- öka medvetenheten om FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning och om dess bindande karaktär.

Människorättsdelegationen verkar som ett nationellt samarbetsorgan för aktörerna inom fältet för de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna och behandlar vittsyftande och principiellt viktiga frågor som gäller de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna. Människorättscentret och dess människorättsdelegation bildar tillsammans med riksdagens justitieombudsman Finlands nationella institution för mänskliga rättigheter (NHRI).